

Teatteriarvio | 50-luvun henkinen perhepainajainen valtaa Lappeenrannan kaupunginteatterin pienen näyttämön

Esityksen myötä kyseenalaistuvan perheonnen symbolina toimivat yhteiset ateriat ruokapöydän äärellä. Kuvassa Antti Saarikallio, Samuli Punkka ja Aino Sirje. AKI LOPONEN

Vuoden perhe kuvaa satiirisesti normeihin tarrautuvan ydinperheen onnea.

Aida Piirainen
Eilen 7:00

LAPPEENRANNAN KAUPUNGINTEATTERI

Vuoden perhe

Ensi-ilta Lappeenrannan kaupunginteatterin Pienellä näyttämöllä 1.4.2023

Vuoden perhe on kuin nukkekotileikki, jossa henkilöt toteuttavat orjallisesti omia roolejaan. Vaikka esitys sijoittuu nykyisyyttä muistuttavaan dystopiseen todellisuuteen, on sen perheidylli kuin suoraan 1950-luvulta. Äiti (**Samuli Punkka**) häärii keittiössä hame päällä ja hiukset laitettuna, kun taas isä (**Aino Sirje**) keskittyy omaan hyvinvointiinsa ja perheen johtamiseen itsevaltiaan elkein. Perheeseen kuuluu myös teini-ikäinen kapinoiva Laura (**Volter Ilmari Putro**) sekä Pikku-Petrus (**Antti Saarikallio**). Yhdessä he ovat voittaneet Vuoden perheen tittelin, ja mikäpä voisi olla sen parempaa.

Aino Pennasen vuonna 2018 kantaesityksen saanut näytelmä käsittelee yhteiskunnallisia teemoja hänen tyylilleen ominaisesti komedian ja kärjistyksen kautta.

Maia Häklin ohjauksessa esityksen tunnelmassa on yliampuvan komedian lisäksi myös jotain hillittyä ja uhkaavaa. Kärjistetty maailma ei jätä tilaa hahmojen yksilöllisille kehityksille, vaan esityksen maailmaa hallitsevat tiukat normit, tavat ja ihanteet. Esimerkiksi perheen äiti ja isä ovat ennen kaikkea juuri äiti ja isä: eivät he muita nimiä edes saa. Äitiyden ja isyyden kulttuurillisesti rakentunutta roolia korostetaan sillä, että äitiä esittää mies ja isää nainen.

Taitavalla roolityöllä toteutettu äidin ja isän välinen dynamiikka kannattelee esitystä. Kuvassa Samuli Punkka ja Aino Sirje. AKI LOPONEN

Kriittisestä ja satiirisesta otteestaan huolimatta näytelmän asetelma turhauttaa ja ärsyttää. On pakko pohtia, onko enää ajankohtaista tai tarpeellista toisintaa tätä kuvastoa tyranni-isästä ja alistuvasta äidistä. Esitys kuitenkin käsittelee aihettaan taitavasti. Se naurattaa, viihdyttää ja pureutuu myös aihettaan syvemmälle. Dialogi on nokkelaa ja kaksinaismoralismi niin äärimmilleen vietyä, ettei sille voi kuin nauraa ääneen.

Esitys onnistuu käsittelemään kiinnostavasti juuri kaksinaismoralismia ja kaksoisstandardeja. Teoksen maailmassa kaikki huono-osaisuus, pahuus ja kurjuus on suljettu muurilla Suomen ulkopuolelle, eikä näistä asioista haluta edes keskustella.

Muurin sisällä kaikki on hyvin ja pienimpäänkin uhkaan, kuten ulkovarastoon murtautumiseen, suhtaudutaan panikoiden. Muurin luoma jakolinja on konkreettinen kuvaus siitä kaksijakoisesta suhtautumisesta, joka vallitsee kaikkialla esityksen maailmassa: isä ja äiti pelaavat maailmassa täysin eri säännöillä ja homous hyväksytään, mutta ei meidän lapsemme kohdalla.

Valitettavasti pahat asiat eivät pysy muuri takana vaan hivuttautuvat parhaimpiinkin koteihin. Esityksen edetessä Vuoden perheen elämä eskaloituu hyytäviin mittoihin. Mitään katharttista päätöstä näytelmä ei kuitenkaan tarjoa vaan loppuun mennessä kulissit saadaan taas koottua pystyyn.

Kiiltokuvamaisen perheen onni täytyy ikuistaa vaikka väkisin. Kuvassa Antti Saarikallio, Aino Sirje, Samuli Punkka ja Volter Ilmari Putro. AKI LOPONEN

Sekä Sirjen että Punkan roolisuoritukset perheen vanhempina ovat eheitä ja uskottavia, vaikkakin harkitusti päälle liimattuja. Karikatyyrimaisuudesta huolimatta sukupuolen esittämisessä ei olla menty äärimäisyyksiin tai kiusaannuttaviin kliseisiin. Sirjen ja Punkan kemiat toimivat hyvin ja heidän kahdenkeskiset kohtauksensa ovat esityksen kohokohtia.

Yksi teoksen huippukohdista on, kun äiti tarrautuu hädissään vispiläänsä ja vispaa yhä vain hullummin pohtiessaan sitä, mikä on todellista. Voiko mihinkään enää luottaa, jos avioliittoinstituutio ja sen tuoma automaattinen onni on vain uskosta kiinni?

Putron esittämä Laura on kuin suoraan sarjakuvan sivuilta repäisty. Hahmon kasvoilla on lähes koko ajan sama hämmentynyt ja epäuskoinen ilme. Teini-ikäinen Laura alkaa kyseenalistaa perheensä normeja ja päättää ottaa osaa maailman tilanteeseen auttamalla muurin ulkopuolella elävää ystäväänsä. Samalla hän on ikään kuin yleisön peili. Hän näkee sen älyttömyyden, minkä yleisökin.

Visuaalisesti esitys rakentuu kodin estetiikan ympärille. Pelkistetyn kodin sydän on tietysti keittiö ja ruokapöytä: tuo ideaalin perheonnen symboli. **Mimmi Resmanin** luoma harmaa ja pelkistetty lavastus on klininen, kuin kenen tahansa koti, ja tässä harmaudessaan jopa pahaenteinen. **Tomi Arosen** äänisuunnittelu taas rakentaa taidokkaasti humoristisen idealistisia mielikuvia perheonnesta.

Esitys kuvaa kiinnostavasti sitä, kuinka tarraudumme yhteiskunnan meille tarjomiin rooleihin ja ideaaleihin pyrkiessämme takamaan oman turvallisuutemme ja onnemme. Samalla esitys valottaa ruman inhimillistä taipumustamme sulkea ikävät ja epämiellyttävät asiat jonnekin kauas pois, vähintään ajatuksen tasolla.

Käsikirjoitus: Aino Pennanen

Ohjaus: Maia Häkli

Lavastus: Mimmi Resman

Puvustus: Päivi Hanttu-Lindström

Valosuunnittelu: Topi Jukka

Äänisuunnittelu: Tomi Aronen

Kampaukset ja maskeeraus: Pinja Ruokolainen

Rooleissa: Samuli Punkka, Volter Ilmari Putro, Antti Saarikallio ja Aino Sirje